

Helsingin hallinto-oikeudelle

Espoon kaupunginvaltuuston päätös 28.04.2025/Pykälä 47
Kulttuuriauquio, asemakaavan muutoksen hyväksyminen, alue 210314, 12. kaupunginosa Tapiola

1. Liikenteen ja kulkuväylien muutokset

Asemakaavan muutoksessa on esitetty jalankulku- ja pyöräilyjärjestelyjen muuttamista, mutta asiakirjoissa ei ole riittävästi perusteltu, **miksi Pohjois-Eteläsuuntainen kulkuyhteys katkaistaan teatterin ollessa kiinni.**

MRL 54 § edellyttää, että kaava tukee alueen toimivuutta ja saavutettavuutta. Päätöksen asiakirjoista ilmenee, että kaava-alueelle on suunniteltu uusia reittejä ja liikennejärjestelyjä, mutta **aiemmin käytössä ollut kulkuyhteys** on poistettu ilman riittävää perustelua sen tarpeellisuudesta.

MRL 9 § edellyttää, että kaavoituksessa tehdään riittävät selvitykset. Asiakirjoista ei käy ilmi, onko kulkuyhteyden katkaisemisen vaikutukset arvioitu kattavasti esimerkiksi asukkaiden arkiliikkumisen kannalta. Lisäksi kaavassa ei esitetä vaihtoehtoisia ratkaisuja, jotka turvaisivat sujuvan liikenteen.

2. Esteettömyyden huomioiminen

MRL 5 § edellyttää, että kaavoitus tukee kestäväää kehitystä, johon kuuluu esteetön liikkuminen. Päätöksessä ei ole esitetty **riittäviä toimenpiteitä varmistamaan liikuntarajoitteisten ja muiden erityisryhmien saavutettavuutta.**

Vaikka kaavassa on mainittu esteettömän liikkumisen tilaratkaisuja, **pohjois-eteläsuuntaisen kulkuyhteyden katkaisu vaikeuttaa erityisesti pyörätuolilla, rollaattorilla tai lastenrattailla liikkuvien arkiliikkumista.** Valmistelun yhteydessä ei ole esitetty vaihtoehtoisia ratkaisua, joka turvaisi saavutettavuuden kaava-alueella.

3. Vaikutukset kaupunkikuvaan

MRL 54 § edellyttää, että asemakaava tukee kaupunkikuvan eheyttä ja soveltuu ympäristöönsä. **Kaavaselostuksessa ei ole annettu riittäviä havainnekuvia katutasolta,** joiden perusteella voidaan arvioida, miten muutokset vaikuttavat jalankulkijan näkökulmasta Tapiolan kulttuuriympäristöön.

Kaavan vaikutuksia kaupunkikuvaan ja yleiseen ympäristöön ei ole arvioitu kattavasti, mikä heikentää päätöksen perusteiden läpinäkyvyyttä. Suunnitteluratkaisut vaikuttavat alueen kaupunkikuvaan merkittävästi, ja havainnekuvien puuttuminen tekee kaavan vaikutusten arvioinnista epäselvää.

4. Kaavan valmistelun prosessi

MRL 62 § edellyttää, että kaavaprosessissa kuullaan kansalaisia ja muita osallisia. **Päätöksessä ei ole esitetty, miten asukkaiden palautteet on huomioitu**, erityisesti esteettömän liikkumisen ja kulkuyhteyden katkaisun osalta.

Asukkaiden ja sidosryhmien kuuleminen on olennainen osa kaavoitusprosessia. Jos kaupunkilaisilta on tullut palautetta suunnitelman epäkohtiin liittyen, mutta näitä ei ole huomioitu päätöksenteossa, valmisteluprosessi ei täytä MRL:n vaatimuksia.

Valitusvaatimus

Edellä esitettyjen perusteluiden valossa **vaadin päätöksen kumoamista** ja kaavan palauttamista uudelleenarviointiin siten, että:

- Pohjois-Eteläsuuntainen kulkuyhteys säilytetään
- Esteetön liikkuminen turvataan kaikille käyttäjäryhmille
- Päätöksen vaikutukset kaupunkikuvaan ja liikenteeseen arvioidaan kattavasti ja niistä esitetään havainnekuvia
- Asukkaiden ja sidosryhmien näkemykset otetaan paremmin huomioon kaavan valmistelussa

Tapiolan Keskusaltaan luiska ja sen vaikutukset

5. Luiskan turvallisuus ja vaikutukset liikenneturvallisuuteen

Kaavaselostuksessa esitetty **Tapiolan Keskusaltaan lounaiskulmaan rakennettava 3,0 metrin levyinen luiska** luo merkittäviä **liikenneturvallisuusriskejä**, joita ei ole riittävästi arvioitu päätöksenteossa. Luiska on suunniteltu **pyöräilyn seureitiksi**, mutta asiakirjoista ei käy ilmi, miten huomioidaan **kovavauhtinen pyöräily, sähköpotkulaudat ja muut sähköavusteiset kulkuneuvot** jalankulkijoiden rinnalla.

MRL 54 § edellyttää, että kaava edistää turvallista ja toimivaa ympäristöä, mutta tässä tapauksessa kaavan liikennejärjestelyt voivat vaarantaa **jalankulkijoiden, lastenrattaiden kanssa, pyörätuolilla liikkuvien ja muiden hitaampien kulkijoiden turvallisuuden**.

MRL 9 § edellyttää riittäviä selvityksiä kaavoituksessa. Päätösasiakirjoista ei käy ilmi, onko tehty **liikenneturvallisuuteen liittyvää vaikutusarviota**, jossa tutkitaan riskit eri käyttäjäryhmien välillä. Lisäksi päätöksestä puuttuvat konkreettiset **ratkaisut vaaratilanteiden ennaltaehkäisemiseksi**, kuten rakenteelliset hidasteet, erottelu jalankulun ja pyöräilyn välillä tai liikenteen ohjausjärjestelyt.

6. Luiskan vaikutukset Tapiolan kulttuuriympäristöön

Tapiolan Keskusaltaan alue on yksi Suomen arvostetuimmista **kulttuuriympäristöistä**, joka edustaa Tapiolan kaupunkirakenteen keskeisiä arvoja. MRL 54 § edellyttää, että asemakaava **soveltuu kaupunkikuvaan ja tukee ympäristön ominaispiirteitä**, mutta kaavaselostuksessa ei ole esitetty perusteluita sille, miksi **uuden luiskan sijoittaminen historialliseen Keskusaltaan ympäristöön on perusteltua**.

Havainnekuvat katutasosta puuttuvat, joten **alueen visuaalista ja kaupunkikuvallista vaikutusta ei ole asianmukaisesti arvioitu**. Luiskan mahdollinen muutos alueen ilmeeseen ja arkkitehtuuriin voi heikentää kulttuuriympäristön arvoa, mikä olisi MRL:n tavoitteiden vastaista.

Täydennetty valitusvaatimus

Edellä esitettyjen perusteluiden perusteella **vaadin**:

- Luiskan turvallisuusvaikutusten **laajempaa selvittämistä**, erityisesti pyöräilyn ja jalankulun yhteensovittamista Tapiolan Keskusaltaalla
- **Vaikutusarviota sähköavusteisten kulkuneuvojen lisääntymisestä** ja niiden turvallisesta integroinnista kaupunkirakenteeseen
- **Havainnekuvia ja kaupunkikuvallista arviota**, joilla osoitetaan, miten luiska sopeutuu Tapiolan kulttuuriympäristöön

7. Keskusaltaan rakentaminen ja kulttuuriympäristön suojelu

Espoon kaupungin päätös osoittaa **uuden tukitoimintorakennuksen sijoittamista Keskusaltaan vesialueelle**, joka on osa Tapiolan kansallismaisemaa ja valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (**RKY-alue**). Tämä kaavamuutos on ristiriidassa **maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 54 §:n** kanssa, jonka mukaan asemakaavan tulee **soveltaa ympäristöönsä ja säilyttää arvokkaat kulttuuriympäristöt**.

Keskusaltaan vesiallas on **Aarne Ervin suunnittelema keskeinen osa Tapiolan arkkitehtonista identiteettiä**, ja rakennuksen sijoittaminen tälle alueelle muuttaa altaan kokonaishahmoa merkittävästi. Vaikka asiakirjassa todetaan, että rakennus sijoitetaan altaan kulmien ulkopuolelle, se vaikuttaa silti kokonaisuuden **avaruuteen, näkymiin ja maisemallisiin arvoihin**, joita ei ole riittävästi arvioitu päätöksessä.

8. Keskusaltaan luiskan ja huoltorakennuksen vaikutukset kansallismaisemaan

MRL 54 § edellyttää, että kaavamuutokset **eivät heikennä arvokkaiden kaupunkitilojen ja kansallismaisemien kulttuuriarvoja**. Keskusaltaan suunniteltu uusi luiska sekä tukitoimintorakennus:

- **Muuttaa arvokkaan kaupunkitilan visuaalista ilmettä**, heikentäen Tapiolan alkuperäistä suunnitteluperiaatetta
- **Lisää liikenneturvallisuusriskejä**, erityisesti sähköavusteisten kulkuneuvojen osalta, joille ei ole esitetty hidasteita tai ohjausrakenteita
- **Vähentää vesialueen avaruutta**, vaikka se on tärkeä osa Tapiolan kulttuurihistoriallista kokonaisuutta.

MRL 9 § edellyttää riittäviä selvityksiä, mutta päätösesiakirjassa **ei ole esitetty kulttuurihistoriallista vaikutusarviota**, jossa arvioitaisiin rakennuksen vaikutukset Keskusaltaan ja Tapiolan ilmeeseen. Tämä on merkittävä puute, joka heikentää päätöksen perusteltavuutta.

Täydennetty valitusvaatimus

Edellä esitettyjen perusteluiden perusteella **vaadin**:

- **Keskusaltaan vesialtaan säilyttämistä kokonaisuudessaan ilman rakenteellisia lisäyksiä**, jotka heikentävät sen arkkitehtonista ja maisemallista merkitystä
- **Kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten tarkempaa selvittämistä** ennen kaavapäätöksen hyväksymistä, mukaan lukien havainnekuvat katutasolta ja maisema-analyysi
- **Luiskan sijoittelun uudelleenarviointia**, erityisesti liikenneturvallisuuden näkökulmasta, jotta vältetään jalankulkijoiden ja sähköavusteisten kulkuvälineiden riskit Keskusaltaan alueella

9. "Altaidenrinteen" huoltoajoreitti ja sen vaikutukset maisemaan

Kaavamuuotoksessa esitetään **väliaikaisen huoltoajoreitin sijoittamista "Altaidenrinteen" puistoalueelle**, mutta päätöksessä ei ole riittävästi arvioitu sen vaikutuksia Tapiolan kulttuuriympäristöön, arvokkaaseen luonnonmaisemaan ja kaavoitusperusteisiin.

Kaavamuuotoksessa "Altaidenrinteeksi" nimetty alue on osa Tapiolan keskustan **historiallista kaupunkitilaa**, ja sen luonnonmuodot, erityisesti **jääkauden muovaama kallio**, on alun perin jätetty näkyviin osana Tapiolan suunnitteluperiaatteita. MRL 54 § edellyttää, että asemakaava sopeutuu ympäristöönsä ja säilyttää kaupunkikuvan arvokkaat piirteet, mutta huoltoajoreitin suunnittelussa ei ole riittävästi huomioitu maiseman **säilyttämistä alkuperäisessä muodossaan**.

10. Kulttuurihistoriallinen arvo ja muinaismuistojen suojelu

"Altaidenrinne" ja sen kallioalue voivat täyttää **muinaismuistolain (295/1963)** määritelmän, jos alueella on historiallisesti tai geologisesti merkittäviä luonnonmuotoja, joita ei tule hävittää rakentamisen vuoksi. Kaavaselostuksessa ei ole mainintaa siitä, onko **huoltoajoreitin vaikutuksia tähän maisemakokonaisuuteen arvioitu asianmukaisesti**.

Lisäksi alue kuuluu valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun **RKY-alueeseen**, mikä tarkoittaa, että sen muutoksiin tulisi suhtautua erityisen varovaisesti. **Kaavoituksessa ei ole riittävästi perusteltu, miksi huoltoajoreitin maisemointi riittäisi suojaamaan aluetta**, eikä ole esitetty kunnollisia vaihtoehtoja maiseman eheyttämiseksi.

Täydennetty valitusvaatimus

Edellä esitettyjen perusteluiden perusteella **vaadin**:

- **"Altaidenrinne"-puiston huoltoajoreitin poistamista kaavasta**, jotta alueen kallio ja luonnonmaisema säilyvät
- **Arviointia muinaismuistolain ja RKY-alueen vaatimusten perusteella**, ennen kuin alueelle tehdään muutoksia
- **Maisema-analyysin ja kulttuurihistoriallisen arvion laatimista**, joka vahvistaa huoltoajoreitin vaikutukset kaupunkikuvaan ja Tapiolan alkuperäiseen suunnitteluperiaatteeseen

11. Pohjois-Etelä-suuntainen kulkuyhteys ja turvallisuusriskit

Kaavamuuotoksessa esitetään, että **Teatterin pohjoispuolisella pyörätieosuudella sallitaan sekä Kulttuurikeskuksen huolto- ja pelastusliikenne että Tapiolankentän ja Keskusaltan välinen huoltoliikenne**. Tämä ratkaisu on ristiriidassa kaavan tavoitteiden kanssa, joiden mukaan liikennejärjestelyt on suunniteltu **"mahdollistamaan eri kulkumuotojen sujuva ja turvallinen liikkuminen sekä Kulttuuriaukion muuttuvan ympäristön hyvä saavutettavuus"**.

MRL 54 § edellyttää, että asemakaava tukee alueen **toimivuutta ja turvallisuutta**. Kuitenkin päätös ohjaa **jalankulkijat, pyöräilijät sekä muut kevyen liikenteen käyttäjät** samoille väylille huoltoliikenteen kanssa, mikä **lisää onnettomuusriskiä** ja vaikeuttaa liikkumista erityisesti ruuhka-aikoina ja talvikeleillä.

MRL 9 § edellyttää, että kaavoituksen yhteydessä tehdään **riittävät selvitykset** liikenneturvallisuuteen liittyvistä vaikutuksista. Päätöksessä ei kuitenkaan ole esitetty **vaikutusarviota siitä, miten eri liikennemuotojen yhdistäminen tälle reitille vaikuttaa turvallisuuteen ja saavutettavuuteen**. Tämä puute vaarantaa kaavan toteutuksen lainmukaisuuden.

12. Saavutettavuuden heikentyminen ja esteettömän liikkumisen vaarantuminen

MRL 5 § edellyttää, että kaavoitus tukee **esteetöntä liikkumista** ja mahdollistaa sujuvan kulun kaikille käyttäjäryhmille. Pohjois-Etelä-suuntainen kulkuyhteys on ollut tärkeä reitti **pyöräilijöille, jalankulkijoille, liikuntarajoitteisille ja muille kevyen liikenteen käyttäjille**, mutta kaavamuutoksen myötä reitti katkaistaan ja liikenne ohjataan huoltoliikenteen sekaan.

Tämä muutos vaikeuttaa **pyörätuolilla, rollaattorilla ja lastenrattailla liikkuvien arkiliikkumista**, eikä päätöksessä ole esitetty konkreettisia **ratkaisuja saavutettavuuden turvaamiseksi**. **Vaihtoehtoisia reittejä ei ole esitetty**, eikä kaavaselostuksessa ole osoitettu, miten kevyen liikenteen turvallisuus varmistetaan huoltoliikenteen yhteydessä.

Täydennetty valitusvaatimus

Edellä esitettyjen perusteluiden perusteella **vaadin**:

- **Pohjois-Etelä-suuntaisen kulkuyhteyden säilyttämistä** kevyelle liikenteelle ilman huoltoliikenteen yhteensovittamista teatterin Pohjoispuolella
- **Riittävää liikenneturvallisuukselvitystä**, joka osoittaa huolto- ja pelastusliikenteen vaikutukset kevyen liikenteen turvallisuuteen
- **Esteettömän liikkumisen arviointia**, jotta ratkaisu ei vaikeuta liikuntarajoitteisten ja muiden erityisryhmien liikkumista.

13. Pohjois-Etelä-suuntaisen kulkuyhteyden turvaavan määräyksen puuttuminen

Vaikka kaavamääräyksessä Teatterikuja on osoitettu jalankulkuväyläksi, **suljettavien lasiovien käyttöä ei ole määritelty** siten, että niiden pitäisi pysyä auki ja taata läpikulkuyhteys jatkuvasti. Tämä voi johtaa tilanteisiin, joissa reitti estyy tai sen käytettävyys heikkenee **riippuen ovien sulkemisesta ja käytön rajoituksista**.

MRL 54 § edellyttää, että asemakaava tukee **alueen toimivuutta ja saavutettavuutta**, mutta jos suljettavat lasiovet sallivat **käytännössä läpikulkuyhteyden sulkemisen**, saavutettavuus ei ole taattu kaikille käyttäjäryhmille.

MRL 5 § korostaa **esteetöntä liikkumista**, mutta päätöksestä **ei käy ilmi, onko ovien käyttö ja niiden auki pitäminen varmistettu** esimerkiksi liikuntarajoitteisten ja lastenrattaiden kulun kannalta. Jos ovien sulkeminen voi rajoittaa liikkumista, ratkaisu voi olla ristiriidassa esteettömyyden periaatteiden kanssa.

14. Kaavan tavoitteiden ja käytännön toteutuksen ristiriita

Kaavaselostuksessa mainitaan, että liikennejärjestelyt on suunniteltu **"mahdollistamaan eri kulkumuotojen sujuva ja turvallinen liikkuminen sekä Kulttuuriauktion muuttuvan ympäristön hyvä saavutettavuus"**, mutta käytännön ratkaisuissa Pohjois-Etelä-suuntaisen yhteyden poistaminen **ei tue näitä tavoitteita**.

MRL 5 § korostaa esteettömyyden huomioimista ja kaupunkirakenteen toimivuutta, mutta kaava ei sisällä konkreettista määräystä, joka turvaisi saavutettavuuden pitkällä aikavälillä. Ilman määräystä reitin avoimena pitämisestä, **on olemassa riski, että alueen saavutettavuus huononee entisestään tulevaisuudessa ilman suunnitteluperusteita**.

Täydennetty valitusvaatimus

Edellä esitettyjen perusteiden nojalla **vaadin**:

- **Selkeää kaavamääräystä**, joka edellyttää, että suljettavat lasiovet eivät saa rajoittaa jatkuvaa läpikulkuyhteyttä
- **Vaikutusarviota siitä, miten ovien käyttö vaikuttaa kevyen liikenteen kulkemiseen** eri vuorokauden- ja vuodenaikoina
- **Esteettömyyden varmistamista**, jotta suljettavilla ovilla ei estetä liikuntarajoitteisten, pyörätuolilla kulkevien tai lastenrattaiden pääsyä reitin läpi
- **Käytännön toteutuksen ja kaavan tavoitteiden yhteensovittamista**, jotta liikennejärjestelyt vastaavat asemakaavan tavoitteita sujuvasta ja turvallisesta liikkumisesta

Kunnioittavasti,

